

ღვინის კულტურა საქართველოში და მისი სოციალური ეკონომიკური გავლენები კახეთის მაგალითზე

თეონა თაბორიძე
სტუდენტ-დოქტორანტი

რეზიუმე

საქართველო - ღვინის სამშობლო - ეს სიტყვები 2013 წლის შემდეგ მთელ მსოფლიოში გავრცელდა, რაც ქართული ღვინის ტრადიციების აღორძინების დასაწყისია. ეს ის პერიოდია, როდესაც იუნესკომ ქართულ ქვევრში მეღვინეობის 8000 წლიან ტრადიციას არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსი მიანიჭა. საქართველო არის ქვეყანა, სადაც ყურძნის 524 ჯიშში იზრდება. შემთხვევითი არ არის, რომ იუნესკომ აღიარა ეს ტრადიცია, რადგან 80 საუკუნეა ქართველებს მეღვინეობისთვის ქვევრის გარდა სხვა ჭურჭელი არ გამოუყენებიათ, ხოლო ინდუსტრიულ მეღვინეობას, როგორც საქართველოში, ისე მთელ მსოფლიოში, ფართოდ არ მიუღია ეს მეთოდი.

ქართველი ხალხი ვაზის გაშენებას ყოველთვის მოიხსენიებდა, როგორც „ბავშვად აღზრდას“, რადგან კარგი ბავშვის გაზრდა მუდმივ ყურადღებას, ზრუნვას და ხელმძღვანელობას მოითხოვს. რატომ უნდა, ზუსტი თარიღები უცნობია, თუ როდის დაიწყო ეს მჭიდრო კავშირი ქართველ ხალხსა და ვაზს შორის. თუმცა, არქეოლოგიური მტკიცებულებებით ირკვევა, რომ უძველესი ყურძნის მარცვლები, ძველი ნელთაღრიცხვით VI ათასწლეულით თარიღდება, საქართველოში აღმოჩენილია. გარდა ამისა, კახეთის რაიონის სოფელ მელაანში და იმერეთის რაიონის სოფელ ვანში აღმოჩენილი ბრინჯაოს ქანდაკებები თარიღდება IX-VII საუკუნეებით. ეს ფაქტები საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ მეღვინეობის პირველი აკვანი საქართველოში დაარსდა.

ყოველივე ზემოაღნიშნული აძლევს ქვეყანას თანამედროვეობის ახალ შესაძლებლობებს ღვინის ტურიზმის განვითარებით. ტურიზმის ეს ფორმა ღვინოსთან ერთად აერთიანებს კულტურას, ტრადიციებს, გასტრონომიას და დამატებით ფასიან მომსახურებას, რაც გრძელვადიან პერსპექტივაში მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ქვეყნის მდგრად განვითარებას.

საკვანძო სიტყვები: ღვინო, ქვევრის ღვინო, ღვინის ტურიზმი, საქართველო, ქისი ღვინო, კახეთის რეგიონი.

THE CULTURE OF WINE IN GEORGIA AND ITS SOCIO-ECONOMIC IMPACTS: THE CASE OF KAKHETI

Teona Taboridze
Phd student of GTU

Georgia - the homeland of wine - these words spread around the world after 2013, marking the beginning of the renaissance of Georgian wine traditions. This is the period when UNESCO granted the 8,000-year-old tradition of winemaking in Georgian Qvevri the status of Intangible Cultural Heritage. Georgia is a country where 524 grape varieties grow. It is no coincidence that UNESCO recognized this tradition, as for 80 centuries, Georgians have not used any other vessel besides the Qvevri for winemaking, and industrial winemaking, both in Georgia and globally, has not widely adopted this method.

The Georgian people have always referred to cultivating vines as “raising them like a child,” as growing a good child requires constant attention, care, and guidance. Of course, the exact dates of when this close connection between the Georgian people and the vine began are unknown. However, archaeological evidence reveals that ancient grape seeds, dating back to the 6th millennium BCE, have been found in Georgia. Additionally, bronze statues discovered in the village of Melaani in the Kakheti region and the village of Vani in the Imereti region are dated to the 9th-7th centuries BCE. These facts allow us to conclude that the first cradle of winemaking was established in Georgia.

All of the aforementioned provides the country with new opportunities in modern times through the development of wine tourism. This form of tourism, alongside wine, integrates culture, traditions, gastronomy, and additional paid services, which, in the long run, significantly contribute to the sustainable development of the country.

Keywords: wine, qvevri wine, wine tourism, Georgia, Kisi wine, Kakheti region.

ლვინის კულტურა და ქვეყრი - უნიკალური ქართული ტრადიცია

ტრადიციული ქართული ღვინო ქვეყრის გარეშე თითქმის წარმოუდგენელია. „ქვეყრი უძველესი ქართული ჭურჭელია, რომელიც სხვადასხვა დანიშნულებით, მათ შორის მარცვლეულის შესანახად გამოიყენებოდა, მისი მთავარი ფუნქცია კი ღვინის დაყენება, დუღილი და შენახვაა. ქართულ ტრადიციულ ღვინის დაყენების ტექნოლოგიას მსოფლიოში ანალოგი არ აქვს, რადგან ის მთლიანად ქვეყრის გამოყენებაზეა დაფუძნებული. სხვადასხვა რეგიონში ქვეყრი განსხვავებულად გამოიყენება, თუმცა პრინციპი ერთია: ყურძნის წვენი/ჭაჭის სრული დუღილი მთლიანად ან ნაწილობრივ ჭაჭაზე (ყურძნის კანზე, კურკებზე, ყუნწებზე).

არავინ იცის, როდის დაიწყეს ქართველებმა ქვეყრის შექმნა, ან რამ გამოიწვია ეს პროცესი, მაგრამ ფაქტია, რომ ქვეყრის შექმნა და მასში ღვინის დაყენების ტექნოლოგია ჩვენი წინაპრების მიერ დატოვებული საოცარი ცოცხალი მემკვიდრეობაა. ქვეყრში ჩასმულ ღვინოს განსაკუთრებული თვისებები აქვს: ფერი, სუნი, გემო, არომატები და ტანინები, რომლებიც განსაზღვრავენ: ქვეყრში მინაში ჩაფლული მუდმივი ტემპერატურა, ყურძნის სრული დუღილი, რომელიც მხოლოდ ქვეყრში შეიძლება განხორციელდეს, ყოველგვარი ჩარევისა და ქიმიური პროცესების გარეშე. ქვეყრში ღვინის დაყენების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პროცესია დუღილი და შემდეგ ღვინის დავარგება. ტრადიციული ქვეყრის ღვინო უნდა დავარგდეს ქვეყრში 6 თვის განმავლობაში, ამ პერიოდში ღვინო აღწევს უმაღლეს ხარისხს, იძენს მრავალფეროვან და ძლიერ ჯიშურ არომატებს. საბოლოოდ, შეიძლება ითქვას, რომ ქვეყრი უნიკალური ჭურჭელია როგორც ფორმით, ისე შინაარსით, მიუხედავად იმისა, რომ მის მიერ ღვინოზე მოხდენილი ყველა დადებითი ეფექტი, რომლებმაც ქვეყრს მსოფლიო აღიარება მოუტანა, ჯერ სრულად არ არის გამოკვლეული. (ქვეყრი და ტრადიციული ქართული მეღვინეობა - ჟორა გაბრიჩიძე, 2018)

ქვეყრი, როგორც ფორმით, ისე შინაარსით გამორჩეული ჭურჭელია, ასევე საინტერესო და უნიკალურია მისი დამზადების პროცესიც. ქვეყრი მზადდება საქართველოს სამ რეგიონში: კახეთში, იმერეთსა და გურიაში. „მექვეყრე“ - ქვეყრის მწარმოებელი და სპეციალური პროფესიაა, რომელიც ოჯახური ტრადიციაა და თაობიდან თაობას გადაეცემა. ამიტომ საქართველოში მხოლოდ რამდენიმე პროფესიონალი „მექვეყრეა“. ეს პროფესია არსად ისწავლება, მხოლოდ ძველი „მექვეყრე“ გადასცემს თავის ცოდნას ოჯახის ახალგაზრდა თაობას. (ქვეყრი და ტრადიციული ქართული მეღვინეობა - ჟორა გაბრიჩიძე, 2018)

იუნესკოს აღიარებამ ქართველ მევენახეობასა

და მეღვინეობას, ასევე ტურიზმს დამატებითი შესაძლებლობები გაუხსნა. 2014 წლიდან საქართველოში ღვინის ტურიზმის ახალი მიმართულება აქტიურად იწყებს განვითარებას, რომელშიც როგორც სახელმწიფო სტრუქტურები, ისე კერძო სექტორი აქტიურად ერთვება მცირე საოჯახო ღვინის მარანების განვითარებით, ვენახების ფართო გაშენებით და ღვინის ხარისხის გაუმჯობესებით. ქართველ ხალხთან ერთად, საერთაშორისო ორგანიზაციები, მედია საშუალებები, ტურიზმისა და ღვინის ინდუსტრიის წარმომადგენლები აქტიურად იწყებენ ქვეყრის ღვინის რეგიონში სტუმრობას, ღვინისა და ქვეყრის აღმოჩენას, ქვეყანას, რომელსაც საოცარი მასპინძლობის კულტურა აქვს ღვინოსთან ერთად, ხელუხლებელი ბუნება და ავთენტურად შემონახული ტრადიციები, გასტრონომია და რიტუალები. (ღვინის ტურიზმი, როგორც დიდი შესაძლებლობა საქართველოსთვის - მაია მელაძე, 2016)

ღვინის ტურიზმის ეკონომიკური და სოციალური გავლენები

რა არის ღვინის ტურიზმი და რატომ ირჩევენ ღვინის მწარმოებელი ქვეყნები მის განვითარებას? ეს არის პროცესები, რომლებიც ითვალისწინებს ვიტიკულტურისა და ტურიზმის სექტორების მჭიდრო თანამშრომლობას. ღვინის ტურიზმი აგროტურიზმის ნაწილს წარმოადგენს და ღვინის ინდუსტრიის თანმდევი საქმიანობაა, რომელიც რეგიონის განვითარებას უწყობს ხელს. ღვინის ტურიზმის სისტემა შედგება სამი ძირითადი მოთამაშისგან: მომხმარებლები/მოგზაურები, დანიშნულების ორგანიზაციები (DMO) და მომწოდებლები. (გეცი და ბრაუნი, 2006).

ღვინის ტურიზმი ძალიან სწრაფად მზარდი და მრავალფეროვანი ინდუსტრიაა. ეს ტურიზმის მიმართულება მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ტურიზმის ღირებულებათა ჯაჭვში, რადგან ღვინის ტურისტი — პირი, რომელიც მოგზაურობას იწყებს ქვეყნის ღვინის კულტურის გასაცნობად, — ღვინოსთან ერთად ეცნობა ქვეყნის ისტორიას, ავთენტურ ცხოვრებას, გასტრონომიას, ტრადიციებსა და რიტუალებს.

ღვინის ტურიზმს მრავალი სარგებელი მოაქვს ადგილობრივი ეკონომიკისთვის, რადგან ღვინის ტურისტული პროდუქტების და სპეციალური გამოცდილების შესაქმნელად აუცილებელია ადგილობრივი საზოგადოების მჭიდრო ჩართულობა ამ მიმართულების განვითარებაში. ადამიანები, რომლებსაც ღვინის კულტურის გაცნობა სურთ, დიდ ყურადღებას აქცევენ ადგილობრივ ყურძნის ჯიშების საუკუნოვან ნესებსა და მათ ღვინოდ გარდაქმნას. ეს ყველაფერი საბოლოოდ გამოიწვევს სამუშაო ადგილების შექმნას, შემოსავლის გენერირებას და ტურისტების მოზიდვას.

ღვინის წარმოება რთული პროცესია, საუკეთესო ღვინის შექმნას დიდი შრომა სჭირდება. შესაბამისად, ღვინის ტურიზმი ხელს უწყობს ამ კომპეტენციების მქონე მუშახელის დასაქმებას ადგილობრივ ეკონომიკაში. ასევე, ღვინის ტურიზმი იზიდავს ტურისტებს, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან საინტერესო ღვინოების დაგემოვნებითა და ყურძნის კრეფისა და დანურვის პროცესში მონაწილეობით. ეს შემოსავალს აძლევს ადგილობრივ ბიზნესს და ეხმარება რეგიონული ეკონომიკის გაძლიერებას.

ღვინის ტურიზმის მნიშვნელოვანი სარგებელი არის ეკონომიკური პოზიტიური ზემოქმედება, რომელიც მიიღწევა შემდეგნაირად: ბევრი ღვინის რეგიონი ფლობს ტურისტულ მალაზიებს, რესტორნებს და სხვა ბიზნესებს, რომლებიც ვიზიტორებს ემსახურებიან. ეს შემოსავლები ხელს უწყობს მთავრობის სერვისებისა და ინფრასტრუქტურის მხარდაჭერას ღვინის წარმოების რეგიონებში. გარდა ამისა, ღვინის ტურისტები ხშირად ხარჯავენ ფულს სასტუმროს მომსახურებაზე, ტრანსპორტზე და სხვა მოგზაურობასთან დაკავშირებულ ხარჯებზე. ეს ყველაფერი, რეგიონის ტურისტული განვითარებასთან ერთად, საბოლოოდ იწვევს ეკონომიკურ სტაბილურობას. (ღვინის ტურიზმი, როგორც მექანიზმი საქართველოს სოფლის და რეგიონული განვითარებისთვის, რუსუდან კუტათელაძე, თამარ კობლიანიძე, ლელა კოჩლამაზაშვილი, 2021)

სოციალური გავლენები:

ღვინის ტურიზმი ეკონომიკურ სარგებელს ბევრად სცდება და რეგიონის მნიშვნელოვანი სოციალური სარგებელიც მოაქვს მისი განვითარების პროცესში. ის მნიშვნელოვან როლს თამაშობს კულტურულ გამოცდილებაში, ადგილობრივი საზოგადოების ჩართულობაში, მოტივაციის გაზრდასა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებაში.

კულტურული მხარდაჭერა:

ღვინის ტურიზმი საშუალებას აძლევს მოგზაურებს, ღვინოსთან ერთად აღმოაჩინონ რეგიონის ისტორია, კულტურული მახასიათებლები, გაეცნონ წარსულს და დაინახონ, როგორ ცხოვრობდა ეს საზოგადოება საუკუნეების წინ, რას ჭამდა, როგორ ამზადებდა, როგორ იმოსებოდა და რა იყო მისი ყოველდღიური რუტინა. ეს საშუალებას აძლევს მეღვინეებს, დაამყარონ ემოციური კავშირი სტუმრებთან, რაც საბოლოოდ ქმნის ძალიან დადებით გამოცდილებას.

საზოგადოების მხარდაჭერა:

სტატისტიკური მონაცემები აჩვენებს, რომ ღვინის ტურიზმის განვითარება იზიდავს ვიზიტორებს ღვინის რეგიონებში, რაც თავის მხრივ მხარს უჭერს ადგილობრივ ბიზნესს და ხელს უწყობს ეკონომიკურ განვითარებას. ღვინის ბიზნესთან ერთად, ღვინის ტურისტული ნაკადის ზრდა ხელს უწყობს სხვა ბიზნესების განვითარებას, როგორიცაა სუვენირე-

ბის, ხელნაკეთი ნივთების, საოჯახო სასტუმროების, ტრანსპორტის, გიდის მომსახურებისა და კვების ობიექტების განვითარება. ეს პროცესები ლოგიკურად ავითარებს ადგილობრივ საზოგადოებას სწრაფად და წარმატებით, რადგან ადამიანები რეაგირებენ სტიმულებზე და ყველაზე დიდი სტიმული არის შემოსავლის ზრდის პოტენციალის აღქმა. ამ შემთხვევაში მთავარი სტიმული ღვინის ტურიზმია.

ცნობიერების ამაღლება:

ღვინის ტურიზმი მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ადგილობრივი საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაში. როდესაც ტურისტები იწყებენ ერთ მცირე მარნის მონახულებას კონკრეტულ ღვინო სოფელში, მეზობლები ინტერესდებიან და მოტივირებული ხდებიან. წარმატებული მეზობლების მაგალითის მიხედვით, ეს ადამიანები უკვე სხვაგვარად აფასებენ საკუთარ ისტორიულ მემკვიდრეობას, ზრუნავენ მასზე და ცდილობენ ამ რესურსების გამოყენებას საკუთარი სარგებლისთვის. საბოლოოდ, ჩვენ ვიღებთ რეგიონის მდგრადი განვითარების წარმატებულ გამოცდილებას.

პიროვნული და საზოგადოებრივი სარგებელი:

ღვინის ტურიზმის დადებითი გავლენა შესამჩნევია როგორც პირად ცხოვრებაში, ასევე საზოგადოების კეთილდღეობაზე. ადგილობრივი მოსახლეობა აღიარებს იმ ეკონომიკურ, სოციალურ-კულტურულ და გარემოსდაცვით სარგებელს, რომელსაც მარნები საზოგადოებას სთავაზობენ. ერთი წარმატებული მარნის განვითარება არა მხოლოდ მოტივაციას ზრდის, არამედ ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს, ასაქმებს მეზობლებს და რამდენიმე ოჯახს დამატებით შემოსავალს აძლევს.

კულტურული ტრადიციები:

ღვინო, როგორც პროდუქტი, მჭიდროდ არის დაკავშირებული კულტურულ ტრადიციებთან, ზეგავლენას ახდენს სოციალურ ურთიერთობებზე და საკვების ხარისხს აუქმობს. განსაკუთრებით თუ ღრმად ჩავუღრმავდებით ქართული სტუმართმოყვარეობის და სუფრის ტრადიციას, დავინახავთ, რომ ღვინო ქართული სუფრის განუყოფელი ნაწილია. როდესაც ადამიანი იზადება, მას ღვინით ლოცავენ, ხოლო გარდაცვალების შემდეგ ღვინით აცილებენ, რაც ღვინისა და ქართული სულის განუყოფელობას ადასტურებს.

ეს ყველაფერი საბოლოოდ აძლიერებს როგორც ადგილობრივი საზოგადოების შიდა ურთიერთობებს, ასევე ხელს უწყობს ხანგრძლივი ემოციური კავშირების ჩამოყალიბებას საერთაშორისო მოგზაურებსა და მასპინძლებს შორის. (ღვინის ტურიზმი და მდგრადობა: ღვინის ინდუსტრიის ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი წვლილი, ხავიერ მარტინეს-ფალკო, ბართოლომე მარკო-ლავარა, ედუარდო სანჩეს-გარსია, ლუის ა. მილიან-ტუდელა, 2024)

Figure: N1

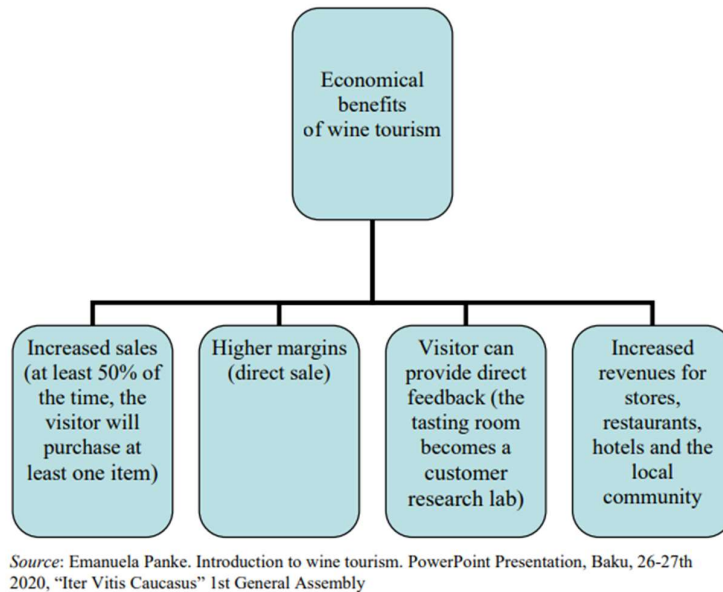
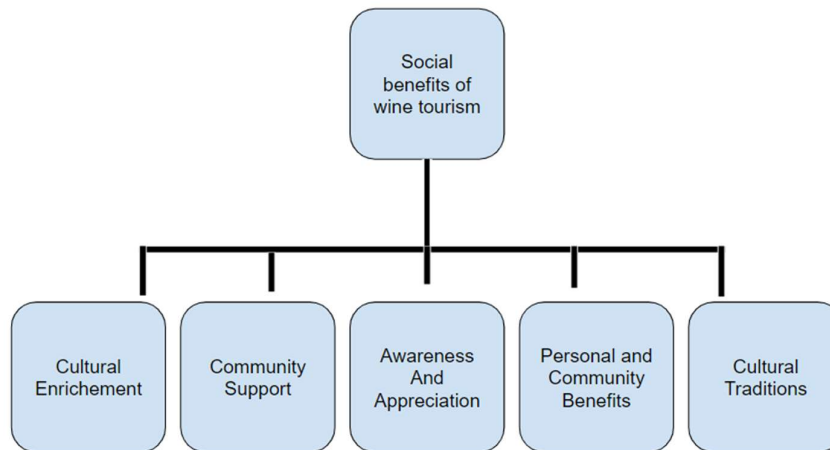

Figure: N2

ლვინის ტურიზმი და კულტურა კახეთის რეგიონში

საქართველოს მრავალფეროვანი ჰაერისა და ნიადაგის გათვალისწინებით, მეღვინეობის ინდუსტრიაში გამოყოფილია 6 ძირითადი ლვინის გავრცელების რეგიონი: კახეთი, ქართლი, იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი, შავი ზღვის სანაპირო (აჭარა), მესხეთი. თითოეულ რეგიონში მეღვინეობისა და ლვინის ტურიზმის სპეციფიკა ერთმანეთისგან მკვეთრად განსხვავდება. ამჯერად განვიხილოთ ვიტყულტურისა და მეღვინეობის განვითარების პროცესები კახეთსა და აჭარაში, ლვინის ტურიზმის განვითარების დონე და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ლვინის ტურიზმით გამოწვეული ცვლილებები აღნიშნულ რეგიონებში, მათი გავლენა ეკონომიკაზე, რეგიონის მდგრად განვითარებაზე და ადგილობრივ საზოგადოებაზე.

კახეთი საქართველოს მთავარი მეღვინეობის რეგიონია. ეს არის საქართველოს ყველაზე დიდი და ყველაზე ცნობილი ლვინის რეგიონი, რომელიც დე-

დაქალაქ თბილისიდან დაახლოებით ერთი საათის სავალზეა. კახეთი კავკასიის რეგიონის უძველესი ადამიანის საცხოვრებელი ადგილია და ლვინის სამშობლოდ ითვლება, არქეოლოგიური ნაშთები კი რამდენიმე ათასწლეულის წინანდელი ლვინის წარმოებაზე მიუთითებს. რეგიონი მდიდარია უძველესი ეკლესიებითა და მონასტრებით, ხოლო კახეთის ყველა კუთხეს განსხვავებული ბუნება, კლიმატი, გავსტრონომია და ცხოვრების სტილი ახასიათებს, რაც აქ მოგზაურობას კიდევ უფრო საინტერესო ხდის.

კახეთში გავრცელებული ლვინის ყურძნის ჯიშებიდან წამყვანი ადგილი უჭირავს საფერავს – წითელ ლვინს, ხოლო თეთრი ლვინები მზადდება ძირითადად რაჭანთელის, კახური მწვანისა და ქისის ყურძნიდან. ტრადიციული კახური მეთოდებით დამზადებული ლვინო, გრძელვადიანი დაძველებით ქვევრებში და ფილტრაციის გარეშე, დღითი დღე უფრო დიდ პატივისცემას იძენს. ქარვისფერი ლვინის აღორძინება უფრო და უფრო პოპულარული ხდება და ნელ-ნელა მსოფლიოსაც იპყრობს.

გასული რამდენიმე წლის განმავლობაში საქართველომ 62 სხვადასხვა ქვეყანაში 100 მილიონზე მეტი ბოთლი ღვინო გაატანა, რაც კიდევ უფრო დაეხმარა ქართული ღვინის პოპულარიზაციას და საშუალებას აძლევს ღვინის მოყვარულებს, რომ ქართველი ღვინო ისიამოვნონ, თუნდაც არ შეეძლოთ საქართველოს მონახულება.

დღესდღეობით, კახეთის რეგიონში ყოველდღიურად იზრდება მოსახლეობის მიგრაცია სხვა რეგიონებიდან. ეს აიხსნება იმით, რომ რეგიონი ყოველდღიურად ეკონომიკურად უფრო ძლიერდება, რაც მნიშვნელოვანი წვლილია ღვინისა და ტურიზმის განვითარებაში. (ღვინის ტურიზმის განვითარების მნიშვნელობა და გამოწვევები - ნინო საჩალელი, 2022)

ღვინის ტურიზმს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს კახეთის რეგიონის განვითარებაზე საქართველოში. ეს გავლენა მრავალმხრივია და მოიცავს ეკონომიკური განვითარების და ზრდის სხვადასხვა ასპექტს. მთავარი გავლენა, რომელიც კახეთში ღვინის ტურიზმმა გამოიწვია, არის გაყიდვების ზრდა, მომსახურების მრავალფეროვნება, რაც ნიშნავს, რომ რეგიონი წარმოდგენილია მრავალფეროვანი განთავსების ობიექტებით, ღვინის თემატიკით და არა მხოლოდ. ღვინის ტურიზმს ძალიან დადებითი ეფექტი აქვს კახეთის რეგიონის ეკონომიკურ შემოსავალზე, რაც ბიზნესებს მოაქვს ნატურალური პროდუქციის, სუვენირების, ღვინისა და ადგილობრივი სამზარეულოს დეგუსტაციებისა და მასტერკლასების გაყიდვით. კერძოდ, კახეთში შექმნილი ღვინის ტურისტული პროდუქტებია: ღვინის გზები, რთველის ტურები, ვენახების მონახულება, თემატური სასტუმროები, მაგალითად, მღვიმეების ფორმით, ღვინის აბანოები და სხვ., რაც ვიზიტორებს იზიდავს და მეტ ფულს ხარჯავენ, რაც ტურისტული ეკონომიკის მთავარი მიზანია.

გარდა ამისა, კახეთში მეღვინეობის, განსაკუთრებით კი ქვევრში ღვინის დამზადების ტექნოლოგიის განვითარება კიდევ უფრო გაზრდის კახეთში მოგზაურობის მსურველთა რაოდენობას. შეიძლება ითქვას, რომ კახეთში ღვინის ტურიზმის წარმატება მნიშვნელოვნად ხელს უწყობს ქვეყნის ეკონომიკას, სოფლის განვითარებასა და ტურიზმის სტატისტიკას, ქმნის დამატებით შემოსავალს, აძლიერებს მდგრადობას და ხარისხიანი ღვინის წარმოებისა და ექსპორტის მეშვეობით რეგიონს პრესტიჟს მატებს. (ღვინის როლი კახეთის რეგიონის განვითარების ტურიზმში, პაატა კოლუაშვილი, მერი ოსოშვილი, 2022)

დასკვნა

საბოლოოდ შეიძლება მკაფიოდ ითქვას, რომ ღვინო არის ჯადოსნური სასმელი, რომლის სამშობლოდაც მსოფლიომ საქართველო აღიარა და ეს ფაქტი ქვეყანას აძლევს იმ უპირატესობას, რომ

ღვინის ყველა დადებითი ეფექტი გამოიყენოს ქვეყნის მდგრადი განვითარებისათვის. ზემოხსენებულ სტატიაში არაერთხელ დადასტურდა, თუ რამდენად დიდი დადებითი გავლენა აქვს ღვინის ტურიზმის განვითარებას. ტურიზმი ზოგადად, და განსაკუთრებით ღვინის ტურიზმი კახეთის მაგალითზე, არის სოფლის, რეგიონისა და ქვეყნის განვითარების ერთადერთი ძლიერი ინსტრუმენტი. იმ რეგიონში, სადაც ღვინო მთავარ როლს ასრულებს, ღვინის ტურიზმი მაქსიმალურად უნდა განვითარდეს, რათა ადგილობრივი საზოგადოება გაძლიერდეს, რეგიონის ეკონომიკა მდგრადად განვითარდეს, კულტურული მემკვიდრეობა სათანადოდ იყოს მოვლილი და დაფასებული. საბოლოო ჯამში, ეს ყველაფერი ქვეყნის სწორ და სწრაფ განვითარებაზე აისახება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ღვინის გზამკვლევი - მალხაზ ხარბედია 2018
2. ღვინის ტურიზმის განვითარების მნიშვნელობა და გამოწვევები - ნინო საჩალელი 2022
3. ვაზისა და ღვინის კულტურა საქართველოში - მაია მირველაშვილი, დავით მაგრაძე 2015
4. ღვინის როლი ტურიზმის განვითარებაში კახეთის რეგიონში - პაატა გოგუაშვილი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი მერი ოსოშვილი, დოქტორანტი 2018
5. ქვევრი და ტრადიციული ქართული მეღვინეობა - ჟორა გაბრიჩიძე 2018
6. ღვინის ტურიზმი, როგორც დიდი შესაძლებლობა საქართველოსთვის - მაია მელაძე 2016
7. მევენახეობა და მეღვინეობა აჭარაში არქეოლოგიური ძეგლების მიხედვით - იზოლდა დუმბაძე 2022
8. ღვინის ბაზარი და მევენახეობა. მევენახეობის დივერსიფიკაციის კონკურენტული მოდელები საქართველოში - ეთერ ხარაიშვილი 2017
9. ღვინის როლი კახეთის რეგიონში ტურიზმის განვითარებაში - პაატა კოლუაშვილი, მერი ოსოშვილი 2022
10. ღვინის ტურიზმი და მდგრადობა: ღვინის ინდუსტრიის ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი წვლილი - ხავიერ მარტინეს-ფალკო, ბართოლომე მარკო-ლახარა, ედუარდო სანჩეს-გარსია, ლუის ა. მილან-ტუდელა 2024
11. ღვინის ტურიზმი, როგორც მექანიზმი საქართველოს სოფლის და რეგიონალური განვითარებისათვის - რუსუდან ქუთათელაძე, თამარ ქობლანიძე, ლელა კოჭლამაზაშვილი 2021
12. ზედაშის კულტურა საქართველოში - დავით ჭითანავა 2022
13. ქართული სამზარეულოს კულტურა და სუფრის ტრადიციები - გიორგი გოცირიძე 2007.